

SCHERZANDO

REVISTA CATALANA MUSICAL

ANY XVII.

GIRONA, X GENER M.CM.XXVI.

NVM. CLXXXII

Nostres propòsits

SCHERZANDO, en començar l'any XVII de la seva actuació musical i de cultura, preté, amb tota la nobilitat del propòsit, convertir-se en gasetta plenària del moment cultural i musical dels dies d'avui. A la ferma posició actual de la revista, pot ajuntar-hi, a hores d'ara, una contribució moral decidida i entusiasta de tots els homes que en la província i el restant de Catalunya se dediquin als afers de l'esperit.

Per les seves pàgines s'aniran succeïnt en l'any que comença, els estudis i comentaris de música i de cultura general, que han d'escriure nostres amics el P. Suñol de Montserrat, En Salvador Raurich, el P. Mauro Sablayroles, Mn. Miquel Rué, Jaume Pahissa, Eduard L. Chavarri, Enric Morera, P. Nemesio Otaño, Prudenci Bertrana, Joan Manén, Joan Llongueras, Rogeli Villar, Lamote de Grignon, F. Lliurat, Lluís Millet, Francesc Pujol, Coll Agulló, Martí Llobet, Mn. Gabriel Garcia, Eduard Granados, F. Marshall, J. Cumelles Ribó, Mas i Serracant, Mn. L. Romeu, Amadeu Vives, Sancho Marraco, Joan Balsells, Josep Subirà, Frederic Alfonso, Joaquim Pena, N. Masó i Valentí, Josep Grahit, Joaquim Pla, Miquel de Palol, Carles Rahola, I. Rodriguez Grahit, Mn. Lluís G. Pla, Casià Casademont, Mn. Joan Perramon, Robert Goberna, Josep Tharrats, Josep Massanas, F. Civil, J. Dalmau Casademont, Marian Viñas i altres.

En aquest objecte ens dirigim als amants de la música per a interessar-los en els nostres fervorosos propòsits d'Art, pregant-los d'adjuntar a la

nostre cultural obra tot l'esforç moral necessari per enrobustir cada dia més i més el prestigi de nostra revista, la més antiga d'Espanya després de la publicada per l'Orfeó Català, en el ben entés de que l'únic mòbil de la nostra crida és el de fer possible la continuació a nostra província i a Catalunya d'una revista que reculli tots els batecs múltiples de la rica espiritualitat de les terres catalanes.

TOMÁS SOBREQUÉS

Intermezzo polèmic

LS tenors Fleta i Làzaro, quina actuació ha causat tanta commoció, que fins a la nostra ciutat ha sigut discutida: em refereixo a un article que dels pocs conceptes que de les seves moltes paraules s'en desprenen, sembla lamentar el paper que tan cantants com empresaris juguen en aquest assumpte en detriment de l'Art pur.

En plantejar la discussió em sembla que caldria començar per precisar aquest concepte, però com que el sistema és enemic de l'Art, una sola definició molt difícilment complauria a tothom, i aixís, partint d'aquest principi, els «Mestres Cantaires», «L'història d'un soldat», la «Pavanne en forme de poire» o més sensillament «La Favorita» o una Missa de Mercadante, seran presentats com model segons cada una de les definicions que responguin a diferents concepcions de l'Art.

Per altre part, un teatre públic, com que difereix d'una associació particular precisament en que en aquesta tots els socis cooperen a una mateixa fi, no pot fer-se portaveu d'una opinió ni apòstol d'un ideal determinat, sinó que ha de procurar satisfer aquells diferents criteris, entre els quals els que comprenen el més excels de l'Art són els menys. Per aquesta raó em sembla naturalíssim que les empreses es preocupin de l'economia, que és la que després permet representar obres que, com les de Wagner, són tan costoses. No sense orgull recorden avui els barcelonins que quan va estrenar-se «Parcival» arreu del món, la ciutat comtal i la que avui és Leningrad foren les que mellor el representaren.

Qui tingui fe en un ideal determinat, si vol que triomfi, cal que no es limiti a quatre ironies, sinó pel contrari, defençar-lo amb l'eloqüència dels fets, seguint l'exemple que ahir ens donaren els famosos banquers florentins Guillerm i Llorenç de Médi-

cis, Julius II i molts d'altres que tan generosament posaren els artistes del renaixement en situació de poder dir junt amb el gran Lleonard aquelles dures i justes paraules contra els mercaders del temple de la Bellesa.

En quant a l'escola a què pertanyen aquets dos cantants, Verdi, dirigint-se a Hans von Büllow, diu: — «Ja que els artistes del Nord i els del Sud tenen aspiracions diferents, just és que es distingeixin els uns dels altres. Tots deuríem procurar ésser fidels al caràcter de la nostra nacionalitat, com molt justament ha dit Wagner. ¡Ditxosos vosaltres que encara sou els fills de J. S. Bach! Nosaltres, els fills de Palestrina, també tinguérem una gran escola; *però avui està envilida* i corre perill de desaparèixer.»

Aquestes paraules es digueren en el segle passat, quan en mans de Donizetti, Bellini, Rossini i altres havia entrat en plena decadència; però no hi hauria decadència si abans no hi hagués hagut esplendor. En efecte, aquesta escola es la que començant amb Palestrina, en el que va de mitjans del segle XVI al XVIII, en desenvolupar-se les formes de Sonata «da camera», de Suite i l'òpera, segueix amb Frescobaldi, Scarlatti, Pòrpora, Monteverdi, Leo, Pergolesse, Paisiello, Cimarosa, acabant amb Verdi mateix. Fou la que creà la òpera bufa i la que major esplendor donà a l'estil «galant», la llibertat del qual va ésser aprofitada per J. S. Bach en les seves suites franceses i angleses, en el Concert Italià, en la Fantasia Cromàtica i que després serví al seu fill Felip Emmanuel per fonamentar la sonata clàssica que tan alta volada havia de pendrer més tard amb Haydn, Mozart i Beethoven.

A mí, ho confesso, no m'entusiasme el «bel canto» ni tracto de justificar-lo, però reclamo per ell el respecte que mereix tota cosa qui ha produït tantes belleses. El mateix Wagner si no hagués après fent de director d'orquestra, que la veu humana tenia una ductilitat tan gran que permetia fer aquelles vocalitzacions, notes tingudes i trinos, probablement no hauria escrit en les seves obres les dificultats de que estan curulles. Afegiré que ell fou el primer que admirà els músics italians quan produïren Bellesa pura i que àdhuc en els «Mestres Cantaires» hi posà un tema de la «Norma» de Bellini, obra, aquesta última, que també inspirà al genial Listz una de les Fantasies sobre motius que escrigué als començaments de la seva carrera. Avui dia, Strawinsky i els que el segueixen s'esforcen per fer renèixer el clacisme italià modernisant-lo.

No em sembla justa, també, l'afirmació que la reputació artística de Làzaro fos malmesa i que els públics de la Nova York en fessin cabal en saber que va cantar a Olot «Moros y Cristianos»; el gran Haydn, ídol de la cort de Viena, fou deixeble i criat de Pòrpora i començà fent de músic ambulat tocant per festes majors.

Exemples con aquest en podríem citar molts.

Que la crítica ens faci ésser humils. No imitem el jueu de la paràbola que, dret al peu d'un pilar, despreciava al senzill de cor que pregava agenollat i cap-cot, ans bé, en-

trem devotament en el temple de la Bellesa i amb el cap descobert, fem-li present de l'ofrena del nostre amor, deixant-la damunt del seu altar piadosament mentres en oració mental meditem aquelles simbòliques paraules de Beethoven «mein Reich ist in der Lust» «El meu regne és en la regió dels núvols».

GUILLERM SOLER

Girona 25 - 12 - 1925.

Juli Garreta

A nova de la mort d'aquest brau empordanès ha estat més colpidora per a mí, car jo servava la imatge d'ell talment com vaig deixar-lo anys ha, imatge que era un esclat de vigoria i optimisme, de juvenesa sensual i triomfadora.

Era, aquell, temps d'abrandaments, en el qual cadascú ofrenava a Catalunya les flors del seu hortet ideològic.

Jo escrivia amb un entusiasme i emoció que no retrobaré mai més el meu primer llibre i ell les seves primeres sardanes. Abans de conèixe'l ja l'admirava. L'art de les solfes m'ha semblat sempre un art d'escollits, un art d'arcàngels, i en tractar Garreta per primer cop, vaig sentir-me tan honorat com si m'hagués allargat la mà un celestial personatge. Un poc de desil·lusió sí que vaig tenir-la. Em topava amb un músic que no duia els cabells llargs, ni era ullerós, ni pàl·lid. Robust, rialler, franc, no donava mica d'importància a les seves obres ni usava termes escollits i petulants, per bé que els seus ulls guspiregessin i la seva veu esdevingués càlida, en descriure el sentit de les seves melodies.

A Sant Feliu de Guixols hi havia un nucli d'homes apòstols. Totes les activitats espirituals de Catalunya hi tenien llur representant. Jo vaig anar-hi un cop missioner de les nostres fretures de joves intransigents amb el mal gust burgès. De llavors ençà servo la preada amistat d'En Salvador Albert, pensador i poeta, orgull de la ciutat que l'estatja, i ens relacionàrem, no tan íntimament, amb el malaguanyat Garreta i altres que per no ometre'n algun, ben admirable, no anomenaré.

I aquest home genial i profundament intuïtiu, com ha dit En Pau Casals, va suggestionar-me de bell antuvi. També jo intuïtivament vaig endevinar la seva grandesa. Em bastava saber que no assistia a escoles ni conservatoris, que no era deixeble de cap eminència tècnica, que s'inspirava en l'alenada del mar, en el perfum de les

suredes, en el ressò dels penyalars i la pau amorosa de les cales, per a tenir-lo per un músic d'esdevenidor gloriós.

De tant en tant, algun concertista d'embalat, amb nocions d'harmonia, trobava un mancament intolerable en les solfes d'En Garreta. Jo, llec en matemàtiques musicals i no musicals, a desgrat dels meus estudis d'enginyer mecànic, — pèssim, no cal dir-ho, — sentia defallir la meva fe. Sort que el mateix Grieg, a presència meva, fou titllat d'incorrecte per un malabarista de fiscorn, i llavors vaig comprendre que podia seguir admirant el nostre Garreta sense remordiments.

Amb tot, un jorn el geni d'En Garreta va ésser-me confirmat per una veu autoritzada.

En Tomàs Sobrequés, a qui anomenàvem familiarment *Tomaset*, actuava en aquella època—fa vint anys—d'iniciador de la cultura i afició musical gironina. El plorat Monsalvatge, els dilectes Carles Rahola, Miquel de Palol, Josep Tarrats i alguns altres, comptant-m'hi jo, formàvem la confraria dels patètics i l'escorta d'honor dels forasters que En *Tomaset*, amb instint d'empresari i propagandista ensems, feia venir a Girona a donar-nos el pa espiritual de la bona música. No cal dir que quan es tractava de defensar les sardanes d'En Garreta, tots hi érem pel tros.

I bé: va ésser a la Fonda de Sant Antoni que en un sopar a honor de N'Enric Granados, al qual assistíem amb un fervor religiós, talment com els dotze apòstols a la taula del Mestre, es parlà de les sardanes del nostre admirat amic. En Granados perseguia el seu deixeble Marshall amb un sífó a la mà, i en oir el tema de la conversa deixà el seu enjogassament.

La personalitat del compositor empordanès l'interessava. Portaren un fonògraf. No es disposava de cap altre mitjà per a satisfer el desig de l'hoste de conèixer la música d'En Garreta.

Sonaren les tenores, que s'atenoraven més amb la col·laboració infame de la botzina de l'instrument. El gran pianista escoltava amb avidesa les sonoritats reproduïdes pel disc. Els seus ulls de meridional romàntic, ja prou grossos i fulgurants, materialment es desorbitaven. Després, els cloqué i restà com esbalaït. Quan finà el fonògraf, ell seguia cantant un motiu melòdic. La seva fesomia tenia l'expressió seràfica d'un home que paladeja interiorment una exquisidesa.

Granados no va plànyer els mots afalagadors per al nostre amic. Entre les seves sinceritats encomiàstiques anava repetint, obsessionat, aquell cant de tenora deliciosament evocador d'emocions idil·liques.

Nosaltres vèiem confirmada la nostra profecia. Era un goig sentir-nos assessorats per la cordial lloança d'aquell artista eminent.

I fou una gran joia, però mai una sorpresa, la consagració definitiva de Garreta pel colós Pau Casals i pel nostre públic.

Les circumstàncies i les tribulacions de la meua vida m'allunyaren de Girona i de l'Empordà, però jo seguia venerant i estimant Garreta en silenci i presenciant les seves victòries i com encara calia vèncer la seva esquerpia i la seva modèstia arrossegant-lo a saludar l'auditori que l'aclamava aplaudint-lo amb formidable esclat.

Esperava una ocasió propícia fora del brogit d'un èxit, per encaixar amb ell de bell nou, i he fet tard.

Que siguin aquestes ratlles l'ofrena luctuosa d'un ver admirador del seu geni.

PRUDENCI BERTRANA

(De *La Veu de Catalunya*).

Associacions de Música

GIRONA.—Curs IV, concert III.—Executants: Schachtebeck-Streichquarttet de Leipzig. — Obres: «Quintet» en *mi bemol major*, op. 87, Dvorack; «Quartet» de corda en *mi bemol major*, Haydn; «Quintet» en *mi bemol major*, op. 44, Shumann. Piano «Cussó Spha».

SANT FELIU DE GUIXOLS.—Tercer concert, curs II. — Executants: Trio de Barcelona. — Obres: «Trio» en *si bemol*, op. 11, Beethoven; «Trio» en *re menor*, op. 32, Arensky; «Somni d'amor», Liszt; «Pensant en Albèniz», Perelló; «Goyescas», *intermezzo*, Granados; «Allegro appassionato», Granados.

PALAFRUGELL. — Curs II, concert XIII. — Executants: Maria Josefa Regnard, cantatriu; Agna Aymat, pianista. — Obres: «No, jo no iré més al bosc», Veckerlin; «Minuet d'exaudet», Veckerlin; «El fill de les muses», Schubert; «Frisança», Schubert; «L'amor de les roses», Franck; «Amor nou, vida nova», Beethoven; «El papalló», Schumann; «Després d'un somni», Fauré; «El curs del temps», Grieg; «T'estimo», Grieg; «Cançó d'amor», Brahms; «Ja és aquí», Wolf; «Les roses», Lozano; «Has permès que t'estimés», Lozano; «Pastoral de vano», Mestres; «Minuet», Mestres; «Abril», Toldrà; «El què et diria», Morera.—Piano «Cussó Spha».

PALAMÓS. — Curs II, concert III. — Executants: Trio de Barcelona. — Obres: «Trio» en *si bemol*, op. 11, Beethoven; «Trio» en *re menor*, op. 32, Arensky; «Somni d'amor», Liszt; «Pensant en Albèniz», Perelló; «Goyescas», *intermezzo*, Granados; «Allegro appassionato», Granados.

FIGUERES. — Curs III, concert III. — Executants: Trio de Barcelona. — Obres: «Trio» en *si bemol*, op. 11, Beethoven; «Trio» en *re menor*, op. 32, Arensky; «Somni d'amor», Liszt; «Pensant en Albèniz», Perelló; «Goyescas», *intermezzo*, Granados; «Allegro appassionato», Granados.

LA BISBAL. — Concert III. — Executants: Francesc Costa, violí; Alexandre Vitalta. — Obres: «Concert» en *re menor*, Tartini; «Chacona», Bach; «Nana», Falla; «Cançó», Falla; «Jota», Falla; «Ave Maria», Toldrà; «Les birbadores», Toldrà; «Cançó Lluís XIII i Pavana», Couperin; «Vals», Brahms; «Bercense», Fauré; «Tamboril xinés», Kreisler.—Piano «Cussó Spha».

BARCELONA.—Associació Intima de Concerts.—Sala Mozart.—Curs sisè, tercer concert. — Presentació a Barcelona del cèlebre Quintet Schachtebeck: A. Schachtebeck-Sorocker, piano; H. Schachtebeck, violí primer; Albert Patzak, violí segon; E. Waetzold, viola; Alfred Patzak, violoncel.—Obres: «Quintet» en *mi bemoll major*, op. 87, Dvorak; «Quartet» en *re major*, Respighi; «Quintet» en *mi bemoll major*, op. 44, Schumann.—Piano «Cussó Spha».

Noticiari

La Associació de Música d'aquesta ciutat ens ha ofert una interessant vetllada amb la presentació del Quintet que formen la pianista A. Schachtebeck, els violinistes H. Schachtebeck i A. Patzak, el viola Waetzold i el violoncel·lista A. Patzak.

Se distingeix aquesta agrupació per son conjunt força acceptable i per les seves interpretacions sempre acertades i plenes de vida. Com a tasca de detall, observarem certa desigualtat de sonoritat entre el violí i els altres instruments. quelcom dèbil el primer i robust el viola i el cel·lo; mes la puresa en la interpretació no hi mancava pas, i en les seves execucions ben cuidades i seriosament compreses, donaven un marcat relleu, conseguint interessar fortament l'auditori, qui premià la tasca dels concertistes amb una general aprovació.

Part del públic que assisteix als concerts de la Associació, força irreverent, si-guent aquell el que assisteix a aitals manifestacions, de la mateixa manera que presenciaria un espectacle de gènere ínfim. Aixís es compren la observada actitud mancada de respecte i sempre molesta per els que fan del teatre un temple d'Art. Cal reconèixer que aquests son en bon nombre.

§ Els concerts que periòdicament dona la Banda Municipal, de Barcelona són aollits entusiàsticament pel públic filharmònic pels selectes programes que de una manera perfecta interpreta. Entre les obres que últimament ha executat hi figura l'esplèndida sardana del mestre Català, «La processó de Sant Bartomeu», bella descrip-

ció de la típica festa que es celebra a Sitges i que el citat mestre ha sabut interpretar fidelment en el pentàgrama. Aquesta sardana que fou premiada en un Concurs de Girona, acaba d'ésser editada en acurada reducció a piano per la Casa «Ibèria Musical», de Barcelona.

§ Uns articles «Els irreverents de la música» de nostre estimat col·laborador En Josep Massanas, publicats a SCHERZANDO, ha motivat un comentari publicat a la revista musical de París, *Le Ménestrel*, signat pel prestigiós compositor i musicògraf En Raoul Laparra, que per la seva importància transcrivim literalment:

«Josep Massanas se plaint des associations employant ce qu'il appelle de la *Quincaillerie orchestrale*: banjos, batterie de jazz, etc. Il taxe d'*irrévérents de la musique* les instrumentistes capables d'employer de tels moyens. Peut-être ferait-il mieux de s'en prendre aux compositeurs qui n'ont réussi qu'à produire de la cacophonie avec ces instruments, car la musique peut sortir de tout.

La musique peut sortir de tout: elle sort de l'une de ces minuscules cornes qu'emploient les «petits métiers» de Paris et dont la voix emplît les rues; elle sort du flûteau des pâtres landais, au cri du martinet comme suspendu dans le ciel; des gaites de Castille, des banjos et du jazz, pourquoi pas? mais elle sort seulement quand elle est au départ d'élan de tout cela. Ce n'est point par les instruments, les moyens qu'on emploie que l'on impressionne, mais par l'idée qu'ils expriment et dont ils sont seulement les intermédiaires. Toute manifestation sans idée à sa base est une agitation mort-née. On ne fait pas de la vie avec rien; on ne fait pas de la vie sans amour. Or l'amour, l'émoi, c'est l'idée. Quand finirons-nous, *por Dios!* de mettre la charrue devant les bœufs et de prendre la cause pour l'effet? Quand finirons-nous aussi de nous soumettre à l'ennui par contenance, par peur de ce que pensera de notre opinion le premier snob venu? Alors que nous n'avons absolument rien senti, il nous faut sauver notre apparence par des mots, après n'avoir entendu que des notes. Telle est la ville. Ah! l'espace. ah! les ailleurs où toutes ces préoccupations dégringolent en vous, se dissipent plus vite qu'un nuage sur une hauteur castillane que le soleil reprend!

Rien qu'à parler de soleil, me revoici déjà là bas, dans ce sud où souvent, malgré sa splendeur, l'astre est triste. Triste d'éclairer un paysage d'où quelque chose semble s'être retiré. L'Espagne est le pays des départs pour l'exil. Ah! comme, dès Burgos, dès les passages tragiques des Pyrénées, même, on y cherche nostalgiquement les Arabes! Le roman oriental y a pris une expression unique qu'il n'a jamais retrouvée ailleurs. Je ne oublierai jamais le petit jardin du Christo de la Luz, à Tolède, où fleurissaient, sur les remparts maures, les chrysanthèmes de l'automne. Coin adorable d'oubli, à l'ombre d'une ancienne mosquée, en marge inaperçue de tout passage; muré du côté du monde et, sur la nature, bordant l'infini. Je voudrais m'y revoir en ce clos de sagesse et d'amour, tout seul avec le rêve, la songerie lézardienne entrecoupée peut-être d'une lecture poétique, butinée au vol de la pensée. J'emporterais là des coplas et des contes, et aussi des choses plus graves, mais suggestives comme, par exemple, l'*Historia de la España musulmana* de González Valencia. J'y rechercherais le sens qui me donnerait la descente des amans du jadis arabe à travers le labyrinthe mystérieux qui mène à toi, cher marabout de la Luz, et puis, après, au clos des chrysanthèmes, sur la muraille où l'on s'asseoit devant la fuite lointaine du Tage entre des terres rouges.»